

Terapie

ve speciálně pedagogické péči

Koncepce terapeutické pomoci

Zásady

- Člověk je přijímán v jeho bio-psycho-sociální jednotě, jako jedinečné individuum
- Každý člověk si zaslouží úctu – každý je kompetentní žít svůj život a řešit svoje problémy
- Terapeut změnu nenacvičuje, ale připravuje, vytváří předpoklady, aby k ní mohlo dojít
- Terapeut vystupuje ve vztahu ke klientovi jako člověk, ne jako výchovná nebo odborná autorita
- Klient je autonomní subjekt, který si z připravených podnětů sám vybírá
- Získání důvěry, spolupráce

Terapie

■ uplatnění terapeutických postupů, cvičení a programů na zlepšení narušených funkcí, na zprostředkování potřebných zkušeností a zážitků, na vytváření prostoru pro formování, dozrávání a pozitivní změnu

- Hipoterapie
- Canisterapie
- Arteterapie
- Muzikoterapie
- Herní terapie

Hipoterapie

- Speciální forma léčebné rehabilitace spojující fyzické a psychické prvky
- Rozdělení:
  - ◆ Hipoterapie (hiporehabilitace)
  - ◆ Pedagogicko-psychologické ježdění
  - ◆ Sport pro handicapované

Kůň

- Terapeutický prostředek
- Trojrozměrný pohyb těla (frontální, sagitální, horizontální)
- Při pohybu dochází ke střídání napětí, kterému se klient musí přizpůsobovat i při své naprosté pasivitě
- Pozitivní vliv na psychiku klienta

Tělesné postižení

- TP klient - DK vyloučeny z pohybu, pánev, páteř, trup, HK, šije a hlava uvolněny k fyziologickým souhybům – obraz normální chůze
- Aktivizace senzomotorické integrace a rytmizující vliv – zejména rytmizace hybných a řečových funkcí a silná emoční motivace
- Hipoterapie = biostimulátor lidské lokomoce, koordinace celkové motoriky

Diagnózy v oblasti ortopedie:

- Vrozené malformace končetin
- Anomálie páteře a hrudník
- Stavby po zlomeninách končetin
- Amputace

a další na základě doporučení lékaře

Diagnózy v oblasti neurologie:

- Roztroušená mozkomíšni skleróza
- Svalové atrofie a dystrofie
- DMO

Další diagnózy:

- Psychotické stavy, LMD, depresivní nálady, neurózy, kardiovaskulární choroby, chronická bronchitida, obezita

Terapeutická jednotka

- Délka 20 – 40 minut
- K vyvolání pozitivního efektu 2-3 měsíce s intenzitou 2-3x týdně
- Cvičení prováděno fyzioterapeutem na základě indikace lékaře
- Hipolog – příprava a ovládání koně
- 2-4 pracovníci podle fyzického handicapu a pokročilosti pacienta

Hipoterapeutická cvičení:

- Cviky odpovídají postižení pacienta
- Zvládnutí základních dovedností – nasednutí, sed
- Volná jízda
- Dechová cvičení
- Předklon k šíji koně s natažením HK, pohazení
- Záklon, leh na koně
- Upažení a vzpažení HK
- Jízda se zavřenými očima, plnější vnímání pohybu koně

Canisterapie

- Terapie při níž dochází k působení psa na člověka
- Vztah člověk-zvíře dokáže vyvolat pozitivní sociální a emocionální terapeutické efekty
- AAA – Animal assisted activity – zvíře je přítomno, ale není součástí plánovaného procesu
- AAT – Animal assisted therapy – zvíře je integrální součástí terapeutického procesu

Pes

- Napomáhá stimulaci dítěte, je-li jeho životní prostředí ochuzeno
- Prostředník, napomáhá rozvoji v oblasti socializačních kompetencí, emočního působení, neverbální komunikace, empatie
- Uspokojování potřeby bezpečí a citové jistoty

■ Pes - pomocník

Formy canisterapie

- Mazlení
- Hry

- Poznávání
- Polohování
- Uvolnění, relaxace

Arteterapie

- Léčba uměním
- Opírá se o výtvarný projev jako o hlavní prostředek léčby lidské psychiky
- Rozvoj zejména od 30. a 40. let s rozmachem psychoanalýzy, analytické a humanistické psychoterapie

Cíle:

- Individuální rozvoj kreativity
- Redukce napětí, zvyšuje soustředění, uklidňuje
- TP, MP, SP – arteterapie napomáhá odbourávání stereotypů, navázání kontaktu, vyburcování z nečinnosti, pozitivní vliv na sebevědomí, zlepšení funkce rukou
- Vhodné pro osoby, které se neschopně vyjadřují slovně – děti, dospívající, starší lidé, lidé trpící neurózami, psychózami

Arteterapeutické techniky

- Velké množství
- Volné čmáraní různě motivované (déšť, rytmus hudby..)
- Kresba prsty namočenými v barvě
- Koláže
- Práce s keramickou hlinou
- Tematická kresba, malba
- Interakční kresba ve dvojici nebo ve skupině

Zásady:

- Dítě se nebojí projevit
- Arteterapeut musí klienta přesvědčit, že výsledek není důležitý
- Přátelská a příjemná atmosféra
- Odstranění strachu z neúspěchu vede ke snížení zábrán projevovat se tvůrčím procesem

Muzikoterapie

- Použití hudby k usnadnění terapeutických cílů: obnovení, udržení a zlepšení duševního a tělesného zdraví
- hudební rovina nabízí možnost symbolického vyjádření pocitů

Rozdělení muzikoterapie:

- Receptivní** – poslouchání hudby, uvolnění vyvolání emočních procesů, které odhalují racionalizované nebo potlačené konflikty
- Aktivní** – provozování hudby
- ◆Použití – psychoneurotické poruchy (deprese, hysterie), léčba narkomanie, oblast psychosomatiky
- ◆Improvizace melodie, bez textu líčí atmosféru, instrumentální skupinové improvizace, tanec a pohyb

Použití muzikoterapie

- Psychiatrie, dětská psychiatrie, pediatrie, klinická psychologie

- K léčbě neuróz, anorektických dětí, instabilních dětí
- Při spastických stavech
- Pozitivně ovlivňuje srdeční tep, dechový rytmus, krevní tlak, snižuje bolest
- Pomáhá při koktavosti a dalších VR

Herní terapie

- Nový přístup v péči o děti v nemocnicích
- Provádí herní specialista
- Zaměřeno na pochopení psychiky hospitalizovaných dětí a jejich rodičů
- Příprava dětí před pobytem v nemocnici, při příchodu hospitalizovaného dítěte, příprava před zákrokem a vyšetřeními

Herní specialista

- Člověk, který prostřednictvím hry pomáhá dítěti porozumět důvodu hospitalizace, objasňuje neznámé lékařské procedury a tím odstraňuje strach z neznámého
- Používá látkové figuríny Pétu a Petrušku, fotoalba a fotoseriály v nichž jsou P&P na konkrétních odděleních, zdravotnický materiál demonstraci zákroků

Zásady práce herního specialisty:

- Vždy podává pravdivé informace
- Vychází z dobrých znalostí diagnóz
- Respektuje právo dítěte na soukromí – informace poskytuje individuálně
- Úzce spolupracuje se zdravotníky

Dramaterapie

- Záměrné použití dramatických / divadelních postupů pro dosažení terapeutického cíle
- symptomatické úlevy, duševní a fyzické integrace a osobního růstu

Cíle dramaterapie:

- Zvyšování sociální interakce a interpersonální inteligence
- Schopnost uvolnit se
- Naučit se kontrolovat emoce
- Rozšíření repertoáru rolí pro život
- Schopnost spontánního chování
- Představitost a koncentrace
- Sebedůvěra a sebeúcta
- Poznat a přijmout svoje omezení i možnosti

Prostředky:

- Možnost manipulovat s časem
- Identifikace nebo odstup od reálného života
- **Improvizace** – základní prostředek
  - ◆ Odráží vnitřní stav klienta, konflikty, volné asociace
  - ◆ Umožňuje expresi aktuálního stavu cítění
  - ◆ Vnitřní vhled do modelových situací
  - ◆ Má blíže ke skutečnému životu než strukturovaný tvar

Použití dramaterapie:

- MP, autismus, psychotická onemocnění
- SPCH, SPU
- Mládež ohrožená sociálně patologickými jevy
- Mládež a dospělí ve výkonu trestu
- Gerontologičtí klienti